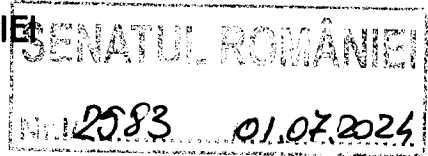

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

CANCELARIA PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725 București 40, România
Telefon: (+40-21) 414-2121 Fax: (+40-21) 315-9164

L333/2024

Dosar nr.2138A/2024

Biroul permanent al Senatului

333 / 1.7.2024

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ
NR. 6028 / 01 JUL 2024

Domnului

NICOLAE-IONEL CIUCĂ
PREȘEDINTELE SENATULUI

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, va comunicăm, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, referitoare la neconstituționalitatea *Legii privind modificarea și completarea Legii cetățeniei române nr.21/1991, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr.382/2024).*

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 12 septembrie 2024 (inclusiv în format electronic la adresa de mail: ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul ca dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc în data de 24 septembrie 2024.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de întreaga noastră considerație.

PREȘEDINTE

Marian ENACHE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 21384/2024

ROMÂNIA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ

NR.6004 / 27 JUN 2024

1845

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Nr. ~~1327~~ din 27 iunie 2024

Domnului judecător Marian ENACHE,
Președintele Curții Constituționale

Stimate domnule președinte,

În temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă transmitem **Hotărârea nr. 5 din 27 iunie 2024** a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție vizând sesizarea Curții Constituționale în scopul de a se pronunța asupra constituționalității Legii privind modificarea și completarea Legii cetățeniei române nr.21/1991, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x 382/2024).

Cu deosebită considerație,

[Redacted]
Președintele
Înaltei Curți de Casație și Justiție
Judecător
CORINA-ALINA CORBU
[Redacted]

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚII UNITE

HOTĂRÂREA nr. 5
Ședința din 27 iunie 2024

Sub președinția doamnei judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 27 lit. b) din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară, s-a întrunit pentru sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului de constituționalitate, înainte de promulgare, asupra *Legii pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei române nr.21/1991, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 382/2024)*.

Sesizarea este legitimată constituțional de dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și de prevederile art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd dreptul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Din totalul de 102 judecători în funcție, au fost prezenți 70 judecători.

În urma dezbaterilor, deliberând, Secțiile Unite au hotărât să fie sesizată Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea *Legii pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei române nr.21/1991, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 382/2024)* în raport de prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5) referitoare la principiul statului de drept și al legalității, în componenta sa referitoare la calitatea, previzibilitatea și accesibilitatea legii, precum și ale art. 4 alin. (2) coroborate cu art. 53 din Constituție referitoare la unitatea poporului și egalitatea dintre cetățeni și proporționalitatea măsurii cu scopul urmărit.

1. Încălcarea principiului legalității, în componenta privind calitatea, previzibilitatea și accesibilitatea legii, prevăzut de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, precum și principiului statului de drept, reglementat de prevederile art. 1 alin. (3) din Constituție.

În considerentul nr. 56 din Decizia nr.17 din 15 februarie 2013, publicată în M. Of. Partea I, nr. 236 din 22 martie 2018, Curtea Constituțională a reținut, în acord cu jurisprudența sa consolidată în această materie faptul că „*una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013). În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (a se vedea Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, paragraful 52, și Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza Sissanis împotriva României, paragraful 66). De aceea, o lege îndeplinește condițiile calitative impuse atât de Constituție, cât și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale numai dacă norma este enunțată cu suficientă precizie pentru a permite cetățeanului să își adapteze conduita în funcție de aceasta, astfel încât, apelând la nevoie la consiliere de specialitate în materie, el să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă și*

să își corecteze conduita (a se vedea în acest sens Decizia nr. 72 din 29 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 332 din 2 mai 2019, paragraful 52, și Decizia nr. 404 din 21 septembrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1092 din 14 noiembrie 2022, paragraful 36).”

De asemenea, în considerentul 74 din Decizia nr. 104/2018, publicată în M.Of. Partea I, nr. 446 din 29 mai 2018, Curtea Constituțională a reținut că „În cadrul controlului de constituționalitate, principiul legalității a fost analizat inclusiv prin încorporarea normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. Temeiul constituțional al valorificării normelor de tehnică legislativă în controlul de constituționalitate a fost identificat așadar în dispozițiile art. 1 alin. (3) "România este stat de drept [...]", precum și ale art. 1 alin. (5), "În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie".”

Din examinarea conținutul normativ al textelor adoptate, se poate constata cu evidență faptul că multiple soluții normative ce vizează atât condițiile de fond pentru acordarea sau redobândirea cetățeniei, ori pentru retragerea acesteia, cât și aspecte de procedură nu întrunesc exigențele de claritate, previzibilitate și accesibilitate statuate în mod constant în jurisprudența instanței de contencios constituțional, împrejurare care creează premisele unor vicii de neconstituționalitate prin raportare la prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, astfel:

- În ce privește condițiile de fond privind acordarea cetățeniei la cerere, prevederile art. 8 alin. (2) din lege (pct. 3) dispun că termenul de 8 ani prevăzut la alin. (1) poate fi redus cu 3 ani, în cazul în care solicitantul face, printre alte condiții, „dovada participării sale active la viața economică a societății românești ori, după caz, a unor realizări educaționale relevante sau a unei contribuții deosebite în domeniul cultural, al promovării drepturilor omului, al angajamentului social sau de voluntariat”; utilizarea, în cadrul instituirii acestei condiții, a unor expresii precum „realizări educaționale relevante”, „contribuții deosebite”, ori „participare activă”, având un grad mare de generalitate și un conținut necircumstanțiat conduc la lipsa de previzibilitate a normei, câtă vreme lasă la aprecierea subiectivă și arbitrară a destinatarilor normei - autoritățile competente în domeniul cetățeniei – modalitatea de aplicare în concret a îndeplinirii acestei condiții de fond, fără a oferi suficiente repere și criterii obiective pentru o aplicare și interpretare unitare.
- În același sens și pentru argumentele prezentate la punctul anterior sunt criticabile și prevederile art. 8 alin. (3) din lege, din perspectiva sintagmelor „potrivit prevederilor legale în vigoare”, „a depus eforturi deosebite”, „poate demonstra realizări remarcabile”, „implicare civică deosebită”, întregul aliniat având un caracter neclar și neprevizibil, precum și art. 8¹ din aceeași lege, din perspectiva sintagmei „a contribuit

în mod deosebit” în condițiile în care deși la alin. (2) sunt instituite criterii prin care se poate aprecia contribuția la protejarea și promovarea culturii, civilizației și spiritualității românești, întinderea și însemnătatea acestei contribuții, este lăsată de legiuitor în mod arbitrar la aprecierea autorităților de aplicare a legii.

- Referitor la soluția propusă la art. 8 alin. (1) lit.d) din lege, „*are asigurate în România mijloace legale pentru o existență decentă, în condițiile stabilite de legislația privind regimul străinilor*”, trimiterea la „legislația privind regimul străinilor”, deși pare a se referi la prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 194/2002, este neclară, dat fiind că nici în legea adoptată și nici în conținutul O.U.G. nr. 194/2002 nu este definită sintagma „mijloace legale pentru o existență decentă” și nici nu sunt stabilite condițiile pentru definirea acesteia; mai mult, în conținutul O.U.G. nr. 194/2002, se identifică mai multe „praguri” la care se raportează condiția deținerii mijloacelor de existență; spre exemplu: art. 36 din acest act normativ face referire la suma de 50 euro/ zi (pentru obținerea vizei de scurtă ședere); art. 44 face referire la „dovada deținerii mijloacelor de întreținere cel puțin la nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată” (pentru viza de lungă ședere); art. 47 se referă la „mijloace de întreținere, la nivelul a 3 salarii medii pe economia națională (viza pe motive religioase); art. 49 face referire la „mijloace de întreținere în cuantum de cel puțin câștigul salarial mediu brut lunar pentru întreaga perioadă înscrisă în viză” (viza pentru alte scopuri); deși, cel mai probabil, s-au avut în vedere condițiile din ordonanță privitoare la obținerea/prelungirea dreptului de lungă ședere, totuși din modul de redactare a Proiectului acest aspect nu rezultă cu suficientă claritate, fiind încălcate prevederile art. 1 alin 5 din Constituție; de asemenea, sintagma „legislația privind regimul străinilor” are un conținut neclar, din această categorie a actelor normative ce reglementează regimul străinilor făcând parte nu doar O.U.G. nr. 194/2002, dar și Ordonanța Guvernului nr. 25/2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și a cetățenilor Confederației Elvețiene; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 204/2020 privind stabilirea unor măsuri de aplicare a Acordului privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, în materie de reglementare a dreptului de intrare și ședere pe teritoriul României; Legea nr. 122/2006 privind azilul în România; că este așa, o dovedește conținutul Legii nr. 28/2024, pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul străinilor, în care se face

referire la toate actele normative anterior menționate; este adevărat că dispozițiile art. 8 alin (1) lit. d) din Legea nr. 21/1991, rep. aveau un conținut asemănător celui propus și anterior legii adoptate, însă forma textului nu a fost supusă cenzurii Curții Constituționale *din perspectiva cerințelor de claritate și previzibilitate*, astfel că, identificându-se aspectele menționate, odată cu modificările propuse, se impune a fi asigurată, pentru viitor, respectarea acestor cerințe;

- Referitor la soluția propusă la pct. 9 cu referire la art. 12 alin. (3) din lege, potrivit căreia „Acordarea cetățeniei (...) se poate dispune **doar atunci când există certitudinea** că sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de lege, **orice îndoială** cu privire la îndeplinirea vreuneia dintre ele **ducând la respingerea cererii**”, dincolo de caracterul neprevizibil și neclar al sintagmelor „orice îndoială” și „când există certitudinea”, menționăm faptul că textul propus intră în contradicție și cu **respectarea principiului bunei administrări**, amplu analizat în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, care presupune în sarcina autorității publice obligația de a întreprinde toate diligențele necesare pentru rezolvarea, în condiții de claritate, transparență și imparțialitate, a tuturor cererilor cu care a fost investită; acest principiu a apărut ca o creație a jurisprudenței instanței europene, găsind o formă de „consolidare” în articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale; făcându-se referire la acest principiu în cauza Comisia/Sytraval și Brink’s France (C-367/95), s-a reținut că pentru a se asigura o analiză „diligentă și imparțială” a unei plângeri, autoritatea administrativă are obligația de a analiza, **chiar din oficiu**, anumite elemente care nu erau menționate în mod expres de petent (pct. 62.);

De asemenea, impunând autorității publice obligația de a audia o parte afectată de o măsură nefavorabilă, *chiar dacă un astfel de drept de a fi audiat nu era prevăzut de legislația aplicabilă*, în Hotărârea din 21 noiembrie 1991, Technische Universität München (C-269/90 P, Rec., p. I-5469, punctele 23-25) s-a dat de asemenea eficiență ”principiului bunei administrări”;

Totodată, în Hotărârea din 22 octombrie 1991, Nölle (C-16/90, Rec., p. I-5163, punctele 13 și 30-32) s-a afirmat obligația Comisiei de a lua în considerare cu diligență toate elementele care i-au fost puse la dispoziție în cadrul unei proceduri. Potrivit Cartei drepturilor fundamentale, printre elementele esențiale ale principiului bunei administrări sunt indicate inclusiv dreptul oricărei persoane de a fi ascultată, înainte de luarea oricărei măsuri individuale care ar putea să îi aducă atingere, dreptul oricărei persoane de acces la dosarul propriu și **obligația autorității administrative de a analiza în mod efectiv cererile cu care a fost sesizată și de a-și motiva deciziile**.

Pe cale de consecință, în aplicarea principiului bunei administrări, este exclusă ipoteza în care autoritatea publică nu determină, **cu certitudine**,

îndeplinirea sau nu a condițiilor legale de acordare a cetățeniei, putând justifica o decizie de neacordare a cetățeniei *pe incertitudinea îndeplinirii acestor condiții*, în condițiile în care obligația acesteia este de a-și motiva deciziile cu un grad ridicat de profesionalism, în condiții de eficiență, fără a lăsa loc echivocului.

Art. 8 alin. 1 din lege, în varianta propusă, reprezintă *normă de ordine publică cu caracter imperativ*, astfel că autoritatea publică este chemată să asigure *respectarea întocmai a acesteia*. În consecință, doar *neîndeplinirea* oricăreia dintre condițiile de acordare/ redobândire a cetățeniei poate reprezenta motiv de respingere a cererii administrative, *nu și dubiul cu privire la neîndeplinirea unei condiții*. Inserarea dispozițiilor alin. 3, care fac referire la *existența unei îndoieli cu privire la îndeplinirea condițiilor legale*, ca motiv de respingere a cererii de acordare a cetățeniei, ceea ce invalidează în realitate obligația autorității publice de a efectua toate demersurile/ verificările necesare, tocmai pentru a concluziona în mod pertinent asupra îndeplinirii/ neîndeplinirii acestor condiții.

- Cu privire la soluția propusă la pct.7, care aduce modificări art.11 alin.(1) din lege în sensul că persoanele care au fost cetățeni români, dar au pierdut cetățenia română din motive neimputabile (...), pot redobândi cetățenia română dacă îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 8 alin. (1) lit. b),c),e) și fac dovada cunoașterii limbii române în condițiile legii semnalăm existența unei neconcordanțe cu pct.16, care modifică art.15” din lege unde, la alin. (5) din lege se arată că nu au obligația de a face dovada cunoașterii limbii române - lit. a) - persoanele care au fost cetățeni români și care solicită redobândirea cetățeniei potrivit art.10 sau 11.
- Referitor la soluția propusă la pct. 6 cu referire la art. 10 alin. (4) și (5), se utilizează în mod nepermis sintagma „solicitantul să fi contribuit în mod deosebit la (...)”, nerezultând ce criterii și condiții va avea în vedere misiunea diplomatică la întocmirea punctului de vedere ce va însoți cererea de acordare a cetățeniei și care va fi luat în considerare la evaluarea cererii. Observația este valabilă și pentru soluția de la pct. 8 cu referire la art. 12 alin. (3) care folosește termenul de „certitudine”.
- Soluția prevăzută la pct. 15 cu referire la art. 15 alin. (6) din Legea nr. 21/1991 este neclară în condițiile în care nu rezulte care sunt criteriile în funcție de care Comisia stabilește conținutul și natura „informațiilor utile” avute în vedere pentru a cita audierea unor persoane.
- Cu privire la condițiile formale și de procedură, soluția propusă la pct. 17 din lege cu referire la art. 16 alin. (6) din Legea nr. 21/1991, prin care „Comisia poate dispune efectuarea oricăror verificări care se impun” atunci când există îndoieli cu privire la autenticitatea înscrisurilor depuse de solicitant sau la veridicitatea datelor cuprinse în acestea, este neclară și lipsită de previzibilitate, aspect de natură să conducă la aplicare

neunitară, în lipsa unor elemente determinate sau determinabile stabilite la nivel normativ;

- Neclară, cu consecința lipsei de previzibilitate a deciziei referitoare la prioritizarea soluționării cererilor de acordare sau redobândire a cetățeniei prevăzute la pct. 21 cu referire la art. 19¹ alin. (3) din Legea nr. 21/1991, este soluția cuprinsă la art. 19¹ alin. (4) lit.b) ce definește drept caz temeinic justificat „existența unor motive de imperative de interes public”, nerezultând în ce constau motivele imperative și cum pot fi anumite situații calificate drept motive imperative de interes public, prin raportare la un reper obiectiv; observația este valabilă și pentru ipoteza de la lit.a) cu privire la cerința ca soluționarea cu prioritate a cererii să se „răsfrângă în mod direct și pozitiv asupra (...)”, evaluarea fiind lăsată la aprecierea subiectivă a președintelui Autorității Naționale pentru cetățenie.
- Referitor la cazurile în care poate fi retrasă cetățenia română, soluția prevăzută la pct. 27 din lege cu referire la art. 25 alin. (1) lit.b) din Legea nr. 21/1991, prima ipoteză – „*este cunoscută ca având legături cu entități teroriste sau le-a sprijinit sub orice formă*”, nu satisface condițiile de claritate a legii, nerezultând în ce măsură și în raport de ce elemente obiective, autoritățile din domeniul cetățeniei pot constata existența acestei situații de fapt în mod real și veridic, cu consecința retragerii cetățeniei. Aceeași observație este valabilă și pentru ipoteza de la lit. c) în condițiile în care nu este clar ce presupune „ascunderea unor date pertinente”, cine face această evaluare și în funcție de ce criterii sunt stabilite ce sunt datele pertinente.
- Cu privire la pct. 41 cu referire la norma introdusă la art. 37² alin. (2), prin care se preconizează ca în cazul unor termene de procedură să nu se aplice instituția suspendării și întreruperii, nici chiar în caz de forță majoră, iar forma majoră nu împiedică curgerea termenelor, apreciem că această modalitate de reglementare este de natură să contravină principiului statului de drept.
- Soluția prevăzută la art. XIV alin. (3) este neclară întrucât nu se poate configura conținutul „elementelor care nasc îndoieli” cu privire la autenticitatea actelor care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau, după caz, redobândirea cetățeniei române.
- Deși în aparență intenția legiuitorului prin folosirea sintagmelor pare a da prevalență dreptului autorității în materia cetățeniei de a-și exercita atribuțiile într-o marjă de apreciere specifică oricărui act decizional, în realitate, prin modul de reglementare cu nerespectarea exigențelor de claritate și previzibilitate se deschide calea arbitrariului. În ciuda dezvoltării sale istorice relativ lungi a doctrinei privind marja de apreciere, acesta este surprinzător de dificil de definit. Și mai dificil este să îi stabilim limitele exacte. Marja poate fi largă sau restrânsă, însă marja

de apreciere prea largă reprezintă un potențial mai mare de apreciere discreționară, cu atât mai mult cu atât aceasta nu este lăsată la aprecierea unei Comisii unice, ci a mai multor comisii, ce soluționează cererile în componente diferite.

- Precizăm că deși parte din sintagmele menționate anterior cu privire la care sunt formulate critici de neconstituționalitate prin raportare la nerespectarea cerințelor de claritate, previzibilitate și accesibilitate se regăsesc și în forma legii aflată în vigoare, față de faptul că acestea nu au făcut anterior obiectul controlului de constituționalitate, apreciem că argumentele prezentate pot fi cercetate de Curtea Constituțională prin în prezentul demers.

Apreciem că modalitatea de reglementare a prevederilor menționate, cu argumentele expuse anterior, precum și omisiunile legislative relevate au valențe constituționale, care conduc la concluzia nerespectării principiului legalității, prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituția României.

2. Încălcarea prevederilor art. 4 alin. (2) coroborat cu art. 53 din Constituție privind unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

Articolului 4 din Constituție, cu denumirea marginală „Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni”, prevede, la alin.(2), următoarele: *„România este patria comună și indivizibilă a cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”*

Soluția propusă la pct. 16 din lege cu referire la art. 15¹ alin. (5) lit. b) din Legea nr. 21/1991 care vizează exceptarea persoanelor care au împlinit 65 de ani de la obligația de prezentare a dovezii cunoașterii limbii române, contravine dispozițiilor art. 4 alin. (2) din Constituție, prin crearea premiselor apariției a două categorii de cetățeni români, unii cunoscători și alții necunoscători ai limbii naționale, cu evidenta ignorare a legăturii avute în vedere de textul constituțional între „unitatea poporului” și „egalitatea cetățenilor.”

Astfel, limba națională reprezintă elementul central al patrimoniului spiritual al poporului român, în jurul căruia se realizează unitatea națională, privită nu doar în raport cu prezentul, ci în egală măsură cu trecutul și viitorul acestuia.

Limba reprezintă mult mai mult decât un simplu mijloc de comunicare, ea fiind liantul între generațiile anterioare, cea prezentă și cele viitoare, o componentă esențială a ceea ce ne definește în raport cu alte popoare și ne leagă ca națiune.

De aceea, ea reprezintă factorul intrinsec al unității spirituale a poporului român, fără de care nu putem vorbi de o unitate în sens politic a acestuia.

În raport cu importanța limbii naționale, ca factor al unității spirituale și astfel, politice, a poporului român, apreciem că măsura nu este justificată, din perspectiva cerinței proporționalității, în lumina art. 53 din Constituție, atât timp

cât pentru persoanele înaintate în vârstă – pentru care poate fi înțeleasă în mod rezonabil existența unor limitări de natură cognitivă care să împiedice asimilarea cu ușurință a unei noi limbi – pot fi create, prin lege, standarde diferite ale cunoașterii limbii naționale, însă nu o exceptare totală de la această cerință, astfel cum prevede în prezent textul vizat.

Faptul că în cuprinsul aceluiași alineat (2) al articolului 4 din Constituție se prevede că „*România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de (...) limbă*”, (...) trebuie înțeles în sensul interzicerii discriminării cetățenilor români prin raportare la limba maternă a acestora, fără a putea căpăta semnificația înlăturării de la aplicare, în privința unei categorii de persoane, a obligației de cunoaștere a limbii naționale a țării a căror cetățenie o dobândesc.

În plus, trebuie amintit că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a constatat că, în considerarea art.20 din Constituție, cu denumirea marginală „*Tratatele internaționale privind drepturile omului, criteriile discriminării enumerate la art. 4 alin. (2) din Constituție trebuie interpretate și aplicate în raport cu dispozițiile instrumentelor juridice internaționale în domeniul drepturilor omului (Decizia nr.6 din 25.02.1993, M.Of. nr.61/25.03.1993).*”

Sub acest aspect, apreciem că norma criticată trebuie raportată și la dispozițiile articolului 14 din CEDO, în sensul creării unui tratament diferențiat, între persoanele care solicită acordarea cetățeniei, bazat pe criterii de vârstă.

În acest sens, trebuie amintit că, în jurisprudența anterioară a Curții de la Strasbourg s-a reținut faptul că „*Articolul 14 nu interzice toate diferențele de tratament, ci numai acele diferențe bazate pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală, sau "statut", prin care indivizii sau grupurile se pot distinge unii de alții. Aceasta enumeră motive specifice care constituie "statut", inclusiv, inter alia, sexul, rasa și proprietatea. În general, cuvintele "alt statut" au primit un sens larg, iar interpretarea lor nu a fost limitată la caracteristicile care sunt personale în sensul că sunt înnăscute sau inerente (a se vedea Carson și alții c. Regatul Unit [GC], nr. 42184/05, §§ 61 și 70, CEDO 2010, și Clift v. Regatul Unit, nr. 7205/07, §§ 56-58, 13 iulie 2010). În această privință, Curtea a recunoscut că vârsta ar putea constitui un "alt statut" în sensul articolului 14 din Convenție [a se vedea, de exemplu, Schwizgebel împotriva Elveției, nr. 25762/07, § 85, CEDO 2010 (extrase)], deși nu a sugerat, până în prezent, că discriminarea pe motive de vârstă ar trebui echivalată cu alte motive "suspecte" de discriminare (British Gurkha Welfare Society and Others împotriva Regatului Unit, nr. 44818/11, § 88, 15 septembrie 2016).*” [cauza Carvalho Pinto de Sousa Morais împotriva Portugaliei (2017), Hotărârea din 25 iulie 2017, par. 45]

În consecință, pentru considerentele de mai sus, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite

HOTĂRĂȘTE:

Sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra neconstituționalității *Legii pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei române nr.21/1991, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 382/2024)* prin raportare la prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5) referitoare la principiul statului de drept și al legalității, în componenta sa referitoare la calitatea, previzibilitatea și accesibilitatea legii, precum și ale art. 4 alin. (2) coroborate cu art. 53 din Constituție referitoare la unitatea poporului și egalitatea dintre cetățeni și proporționalitatea măsurii cu scopul urmărit.

Anexăm în copie tabelele cu semnături.

Președinte
Judecător Corina-Alina Corbu

Prim magistrat asistent delegat
Aneta Ionescu

ROMÂNIA

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ȘEDIȚA SECȚIILOR UNITE

Ședința din 27 iunie 2024, ora 17.00

Nr. crt.	Numele și prenumele judecătorului	Semnătura
1.	CORBU CORINA ALINA	[Redacted]
2.	CONSTANTINESCU MARIANA	Co
3.	COSMA RODICA	[Redacted]

ROMÂNIA

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ȘEDIȚA SECȚIILOR UNITE

Ședința din 27 iunie 2024, ora 17.00

- Secția I Civilă -

Nr. crt.	Numele și prenumele judecătorului	Semnătura
1.	POPOIAG ELENA CARMEN	[Redacted]
2.	BĂLDEAN DENISA LIVIA	
3.	BOLDEA IRINA ALEXANDRA	
4.	CONSTANDA ANDREIA LIANA	
5.	CRISTESCU SIMONA LALA	
6.	CURELEA LAVINIA	
7.	DASCĂLU LAVINIA	
8.	DRĂGHICI DANIEL MARIAN	
9.	FĂGET LIVIU EUGEN	
10.	FLOREA BURGAZLI DIANA	
11.	GLODEANU MIHAELA	
12.	HORTOLOMEI MARIANA	
13.	NECHITA MARICEL	

14.	NEGOESCU GÂNDAC MIHAI ANDREI	
15.	NESTOR BEATRICE IOANA	
16.	NICOLAE ADINA GEORGETA	
17.	PONEA ADINA GEORGETA	
18.	PUȘCAȘIU EUGENIA	CONCEAȚIU DE DĂMINĂ
19.	TIRICĂ ILEANA RUXANDRA	
20.	TRUȚESCU CRISTINA	
21.	VIȘAN MIRELA	
22.	ZECA DORINA	
23.	ZIDARU GHEORGHE LIVIU	

ROMÂNIA

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ȘEDINȚA SECȚIILOR UNITE

Ședința din 27 iunie 2024, ora 17.00

- Secția a II-a Civilă -

Nr. crt.	Numele și prenumele judecătorului	Semnătura
1.	BUDĂ MARIAN	
2.	CÎRNU IULIA MANUELA	
3.	CONDOIU MINODORA	
4.	DUMINECĂ VIRGINIA FLORENTINA	C.O.
5.	DUȚĂ RUXANDRA MONICA	B.E.C.
6.	FLORESCU GEORGE BOGDAN	
7.	GRĂDINARU IANINA BLANDIANA	B.E.C.
8.	IACOB MARCELA MARTA	
9.	ISAILĂ MĂRIOARA	C.O.
10.	LUCACIUC ȘTEFAN IOAN	C.O.
11.	MANOLE DIANA	
12.	MIHĂIANU COSMIN HORIA	
13.	MÎNERAN MIHAELA	C.O.

14.	NIȚU PETRONELA IULIA	C.O.
15.	POLIȚEANU MIRELA	
16.	POPA ROXANA	
17.	SANDU-NECULA CARMEN	
18.	SURDU ADINA OANA	
19.	TEAU CARMEN TRĂNICĂ	
20.	VRABIE VALENTINA	C.O.
21.	ZAHARIA RODICA	
22.	ZARAFIU SIMONA MARIA	

ROMÂNIA

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ȘEDINȚA SECȚIILOR UNITE

Ședința din 27 iunie 2024, ora 17.00

- Secția de Contencios Administrativ și Fiscal -

Nr. crt.	Numele și prenumele judecătorului	Semnătura
1.	TĂMAGĂ ELENA DIANA	
2.	BARBĂ IONEL	
3.	BÎCU VASILE	BÎROUL ELECTORAL CENTRAL
4.	BOGASIU GABRIELA ELENA	CO
5.	CRAIU IULIA	
6.	CRISTEA BOGDAN	
7.	DRAGOE ȘTEFANIA	
8.	DUMITRACHE VERONICA	
9.	FARMATHY GHEZA ATILA	
10.	FLOREA IONEL	
11.	GHICA-VELESCU ALINA NICOLETA	CONCESIU DE ODIHNĂ
12.	GHICULESCU ADRIAN REMUS	CONCESIU DE ODIHNĂ
13.	GLIGA RAMONA MARIA	CONCESIU DE ODIHNĂ
14.	GROSU CRISTINEL	

15.	HRUDEI MARIA	
16.	ILIE CARMEN MARIA	
17.	MARCHIDAN ANDREEA	
18.	OANA CRISTIAN DANIEL	CONCEDIU DE ODIHNA
19.	PĂUN LUIZA MARIA	
20.	POHRIB ALINA	
21.	SECREȚEANU ADRIANA FLORINA	COMISIE, CONCURS
22.	SEVERIN DANIEL GHEORGHE	
23.	TĂNASE MIHNEA ADRIAN	
24.	VIȘAN DOINA	
25.	VIȘAN T. LILIANA	
26.	VLADU CREVON MĂDĂLINA ELENA	
27.	VOINESCU CARMEN MIHAELA	CONCEDIU DE ODIHNA

ROMÂNIA

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ȘEDIȚA SECȚIILOR UNITE

Ședința din 27 iunie 2024, ora 17.00

- Secția Penală -

Nr. crt.	Numele și prenumele judecătorului	Semnătura
1.	MARCU ELENI CRISTINA	
2.	BARBU ELENA	
3.	BOGDAN IOANA	BEC
4.	BURNEL OANA	
5.	CHITIDEAN GHEORGHE VALENTIN	CO
6.	CÎRNARU SIMONA ELENA	CO
7.	COBZARIU MARICELA	
8.	CRÎȘTIU-NINU LUMINIȚA	
9.	DRAGOMIR ILIE IULIAN	
10.	ENESCU DAN ANDREI	
11.	EPURE CONSTANTIN	
12.	GLUGĂ ADRIAN	
13.	IANCU ANA HERMINA	

14.	ISPAS ADRIANA	INM
15.	LEFTERACHE LAVINIA VALERIA	
16.	NICOLESCU ALIN SORIN	CO
17.	POPA RODICA AIDA	
18.	ROG LUCIA TATIANA	CO
19.	ROTARU-RADU CRISTINA	
20.	RUS ANDREI CLAUDIU	
21.	SAVONEA LIA	/
22.	ȘELEA MIRCEA MUGUREL	CO
23.	ȘERBAN LEONTINA	BEC
24.	TOCAN ISABELLE	CO
25.	UDROIU MIHAIL	
26.	VASILE FRANCISCA MARIA	
27.	VOICA VALERICA	